

# Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med Moçambique 2022-2026



## Innehållsförteckning

<b>Inriktning .....</b>	<b>3</b>
Miljö, klimat och hållbart nyttjande av naturresurser .....	3
Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet.....	3
Inkluderande ekonomisk utveckling .....	3
Fredliga och inkluderande samhällen.....	4
<b>Landkontext .....</b>	<b>4</b>
<b>Verksamhet.....</b>	<b>5</b>

## **Inriktning**

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingsarbetet ska ta sin utgångspunkt i principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet liksom i Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda och Parisavtalet.

Strategin ska gälla under perioden 2022-2026 och omfattar sammanlagt 4 miljarder kronor.

Strategin styr användningen av medel som anslås under anslagspost 1:1.9 Afrika i regleringsbrev avseende Sida för respektive budgetår.

Verksamheten ska bidra till följande mål:

### **Miljö, klimat och hållbart nyttjande av naturresurser**

- Stärkta förutsättningar för hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av naturresurser, inklusive skydd, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och dess ekosystem
- Förbättrad anpassningsförmåga och stärkt motståndskraft mot klimatförändringar och miljö- och naturkatastrofer
- Minskad klimatpåverkan, inklusive ökad tillgång till förnybar energi och en högre energieffektivitet

### **Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet**

- Stärkt demokrati och ökad respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer inklusive minskad korruption
- Ökad jämställdhet inklusive tillgång till och respekt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR

### **Inkluderande ekonomisk utveckling**

- Förbättrade förutsättningar för produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor
- Stärkta möjligheter till ett produktivt och motståndskraftigt lantbruk, ökad försörjning och tryggad livsmedelsförsörjning
- Stärkta system för ökad social trygghet

## **Fredliga och inkluderande samhällen**

- Stärkta förutsättningar att förebygga och hantera kriser och konflikter på fredlig väg

## **Landkontext**

Moçambique tillhör ett av världens tio fattigaste länder. Klyftorna ökar i samhället. Fredsavtalet mellan regeringen och det största oppositionspartiet Renamo från 2019 med fokus på avvärjning, återintegrering och decentralisering genomförs fortlöpande men med förseningar. Covid-19-pandemin och konflikten i provinsen Cabo Delgado har lett till ökad fattigdom och utsatthet. Befolkningen ökar snabbt, vilket medför stora utmaningar för tillgången till produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor och till samhällstjänster. Den formella utbildningsnivån tillhör de lägsta i världen. Cirka 40 procent av barn under fem år är kroniskt undernärda.

Moçambique anses vara ett av de mest utsatta länderna i världen för klimatförändringar, med återkommande översvämningar, torka och cykloner. Klimatförändringarna och effekter av miljöförstöring minskar hushållens förmåga att hantera påfrestningar. Majoriteten av befolkningen i Moçambique som lever i fattigdom får sin huvudsakliga inkomst genom nyttjande av naturresurser, främst inom jordbruket. Samtidigt utgör naturresurser en källa till konflikt och riskerna är påtagliga för korruption kopplad till rättigheter att nyttja dessa. Moçambiques humanitära behov har ökat snabbt, på grund av såväl konflikter som naturkatastrofer. Cirka 2,5 miljoner moçambikier är i behov av humanitärt stöd och antalet internt fördrivna uppskattas till 800 000 människor. Bara en av tre moçambikier har tillgång till elektricitet.

Situationen för mänskliga rättigheter är oroande och det rapporteras om krympande demokratiskt utrymme. Korruptionen är utbredd i alla sektorer i samhället och utgör ett allvarligt hinder för utveckling och människors möjligheter till trygghet och inflytande. År 2016 uppdagades att den moçambikiska staten stod som garant på lån om 2,2 miljarder dollar genom statsgarantier som varken offentliggjorts eller godkänts av parlamentet. Jämställdheten är fortsatt eftersatt. Barnäktenskap och sexuellt och könsrelaterat våld är alltjämt vanliga inslag i samhället. Kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR, är svag. Vidare är kvinnors och ungas deltagande i politiska och beslutsfattande processer begränsat.

Landet har ett svagt investerings- och företagsklimat bland annat på grund av de höga korrupsionsnivåerna. Landets skuldsättning är hög. Investeringarna i Moçambiques naturgasreserver och kolgruvor som av många sågs som lösningen på delar av de ekonomiska problemen har avstannat på grund av minskad global efterfrågan på kol och konflikten i områden med anknytning till gasfyndigheter. Bristen är stor på produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor och livsmedelsförsörjningen är otrygg för många. Kvinnor och ungdomar är underrepresenterade på den formella arbetsmarknaden.

Moçambique står inför flera utmaningar som påverkar den mänskliga säkerheten negativt. Under de två åren efter fredsavtalet 2019 förekom i de berörda delarna av landet spridda attacker från en utbrytargrupp från Renamo som förklarar sig oenig med avtalet. Även om denna grupp nu har upplösts kvarstår många av problemen som orsakade dess uppkomst. Samtidigt stegrades konflikten i Cabo Delgado till att bli mycket våldsam under samma period. Den offentliga kapaciteten och närvaron på lokal nivå är svag med undermålig grundläggande samhällsservice.

## Verksamhet

Sida ska genomföra, följa upp och redovisa verksamheten i linje med vad som föreskrivs i regeringens riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd (UD2017/21053/IU). Av riktlinjerna framgår att analys, lärande och erfarenhetsåterföring ska genomsyra utvecklingssamarbetet. Det ska finnas ett fokus på resultat i strategiprocessens samtliga steg. Underlaget ska övergripande redovisa förutsättningarna för genomförande och hur uppföljning är tänkt att ske i det aktuella sammanhanget. Den årliga strategirapporten ska vara övergripande och bland annat innehålla en redovisning, analys och bedömning av resultaten av verksamheten i förhållande till angivna mål. Resultatinformation ska användas för beslutsfattande, lärande, ansvarsutkrävande och för att säkerställa transparens gentemot allmänheten. Uppföljningen ska ge tillförlitlig och användbar information om resultat på såväl kortare som längre sikt genom både kvalitativ och kvantitativ information, där så är möjligt. Resultatuppföljning ska i första hand svara på frågan om verksamheten gjort skillnad, hur och för vem. Uppföljningen ska med utgångspunkt i de förutsättningar som finns svara på i vilken omfattning utvecklingssamarbetet gjort skillnad.

Utvecklingssamarbetet bidrar till hållbar utveckling utifrån Agenda 2030, åtagandena om utvecklingsfinansiering från Addis Ababa Action Agenda och Parisavtalet. Verksamhetens bidrag är särskilt relevant för följande mål i Agenda 2030: ingen fattigdom (mål 1), ingen hunger (mål 2), god hälsa och välbefinnande (mål 3), jämställdhet (mål 5), hållbar energi för alla (mål 7), anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8), hållbar konsumtion och produktion (mål 12), bekämpa klimatförändringarna (mål 13), ekosystem och biologisk mångfald (mål 15), fredliga och inkluderande samhällen (mål 16) samt genomförande och partnerskap (mål 17). I strategirapporteringen till regeringen ska referenser till hur verksamheten bidrar till genomförandet av Agenda 2030 i relation till strategins prioriteringar ingå. I sin helhet ska det svenska utvecklingssamarbetet bidra till att minska fattigdomen i landet, till bättre förutsättningar för en demokratisk utveckling och till respekt för de mänskliga rättigheterna.

Verksamheten ska bidra till att stärka rättsstatens principer, ökad transparens och ansvarsutkrävande samt minskad korruption. Sverige bör även bidra till att stärka förutsättningarna för genomförandet av fria och rättvisa val i enlighet med demokratiska principer. Där så är möjligt och lämpligt kan verksamheten även inriktas på stärkande av samhällsbärande institutioner.

För att stärka civilsamhället och oberoende media kan stöd till förändringsaktörer, inklusive inom kulturlivet ingå. Inom jämställdhetsområdet bör verksamheten inriktas på att öka kvinnors egenmakt, inflytande och deltagande i politiska processer, samt till ökad tillgång till och respekt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Ungas inkludering och aktiva deltagande bör stödjas. Verksamheten kan även bidra till stärkta förutsättningar för rätten att organisera sig och för fackliga rättigheter.

Samarbetet ska bidra till att stärka de mest sårbara, exempelvis genom att inkludera det stora antalet människor sysselsatta i småskaligt lantbruk. Verksamheten kan även inkludera hantering av klimatrelaterade säkerhetsrisker som utgör en viktig grundorsak till konflikt. Verksamheten ska bidra till hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av naturresurser, inklusive bevarande och restaurering av biologisk mångfald och stärkta ekosystemtjänster. Verksamheten kan även adressera drivkraften bakom förlusten av dessa. Samarbetet kan också bidra till att främja en cirkulär ekonomi. Verksamheten ska även bidra till ökad tillgång till förnybar energi, inklusive produktion och ökad energieffektivisering. I verksamheten bör Sverige tillvarata synergier mellan hållbar naturresursförvaltning och

miljömässig, social samt ekonomisk motståndskraft. Mobiliseringen av klimatfinansiering bör öka, exempelvis genom garantier.

Verksamheten ska bidra till produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor, bland annat för att främja kvinnors och ungas tillträde till arbetsmarknaden. Därtill bör verksamheten bidra till att förbättra förutsättningarna för rättvis omställning genom företagande, investeringar och möjligheten att delta i och dra nytta av fri, rättvis och hållbar handel. Verksamheten ska bidra till uppbyggnad av inkluderande sociala trygghetssystem.

Det finns behov av såväl stöd för konfliktlösning och stabilisering som för långsiktigt hållbar fred och ökad motståndskraft mot både konflikt och klimatförändringar. Verksamheten ska bidra till att skapa förutsättningar för konfliktförebyggande, inklusive genom att hantera grundorsaker till konflikt, och stärka förutsättningar för inkluderande fredsprocesser, demokratisering och försoning. Kvinnors och ungas möjligheter till deltagande i dessa processer bör stärkas.

Sveriges utvecklingssamarbete ska vara relevant och effektivt. En tydligare koppling mellan humanitära åtgärder, långsiktigt utvecklingssamarbete och fredsbyggande bör eftersträvas. Verksamheten ska på sikt bidra till ett minskat beroende av humanitärt bistånd. Potentialen i digitalisering och innovation som verktyg för måluppfyllelse bör, när så är relevant, tillvaratas. Synergier ska sökas mellan strategins olika områden, liksom med verksamhet inom ramen för andra relevanta strategier för det svenska utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet.

Det svenska utvecklingssamarbetet bör lägga grund för bredare relationer mellan Sverige och Moçambique och samarbetet med den svenska resursbasen bör fördjupas. Utvecklingssamarbetet ska anpassas till rådande omständigheter och vara såväl flexibelt som ändamålsenligt.